

“СИТИ СҮЛЖЭЭ” ХХК

2025 оны 08 сар 06 өдөр

№ VII/02

Улаанбаатар хот

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ЯАМ

Тайлбар хүргүүлэх тухай:

5021065 регистрийн дугаартай “Сити сүлжээ” ХХК нь Хэнтий аймгийн Батноров сумын нутагт MV-022814 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий /Дэлгэр-3/ нэртэй хайлуур жоншны ордыг эзэмшдэг бөгөөд 2021 онд манай компанийн БОНБҮнэлгээ батлагдсан юм. Өнөөдрийн байдлаар энэхүү үнэлгээ нь 2025 оныг дуустал хүчинтэй байгаа тул холбогдох дүрэм журмын дагуу Байгаль орчины менежментийн 2025 оны төлөвлөгөөг баталж өгнө үү.

ЗАХИРАЛ:

РЕН ДЕВЕН

БАТЛАВ:

БОАЖЯ-НЫ ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН, БАЙГАЛИЙН НӨӨЦИЙН УДИРДЛАГЫН ГАЗРЫН
ДАРГА Ц.УРАНЧИМЭГ

ЗӨВШӨӨРЧ, ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮҮРЭГ ХҮЛЭЭСЭН:

“СИТИ СҮЛЖЭЭ” ХХК-ИЙН ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

РЕН ДЕВЕН

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН БАТНОРОВ СУМЫН НУТАГТОРШИХ “ДЭЛГЭР-3” НЭРТЭЙ ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ УУРХАЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

ХЯНАСАН:

БОАЖЯ-НЫ ХБОБНУГ-ЫН АХЛАХ ШИНЖЭЭЧ

Ц.ЖАРГАЛНЭМЭХ

БОЛОВСРУУЛСАН:

“СИТИ СҮЛЖЭЭ” ХХК-ИЙН

УУРХАЙН ДАРГА

Ө.ОЮУНЧИМЭГ

АГУУЛГА

Агуулга	3
Зургийн жагсаалт.....	3
Хүснэгтийн жагсаалт.....	3
Товчилсон үгийн тайлбар	4
1. УУРХАЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	5
1.1. Үйлдвэрийн нэр, байршил	6
1.2. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж байгууллагын товч мэдээлэл	6
1.3. Төсөл хэрэгжих орчны дэд бүтцийн хөгжлийн байдал.....	6
1.4. Төсөл хэрэгжих хугацаа, хүчин чадал	6
1.5. Тухайн жилийн далд уурхайн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө	6
2. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ.....	7
2.1. Газрын гадаргын тогтоц ба онцлог	7
2.2. Уур амьсгал.....	8
2.3. Гадаргын ус	8
2.4. Газрын доорх ус.....	8
2.5. Хөрсөн бүрхэвч.....	8
2.6. Ургамлан нөмрөг	9
2.7. Амьтны аймаг.....	10
3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ	11
3.1. Газрын гадарга, хэвлий	11
3.2. Агаарын чанар.....	11
3.3. Хөрсөн бүрхэвч, гадаргын болон гүний ус	11
3.4. Ургамлан нөмрөг, амьтны аймаг.....	11
4. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ	12
5. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	13
5.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	14
5.2. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	18
5.3. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	20
5.4. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	22
5.5. Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	23
5.6. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	24
5.7. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө.....	26
5.8. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө.....	28
5.9. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	29
5.10. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь.....	32

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Баяжуулах үйлдвэрийн байршил	6
Зураг 2. Батноров сумын гадаргын өндөршил.....	7
Зураг 3. Батноров сумын хөрс	9
Зураг 4. Батноров сумын ургамлын ангилал.....	10

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. 2024 оны БОМТ хэрэгжүүлэх зардлын хэмжээ	13
Хүснэгт 2. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	15
Хүснэгт 3. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	19
Хүснэгт 4. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	21
Хүснэгт 5. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт.....	22
Хүснэгт 6. Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	23
Хүснэгт 7. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	25

Хүснэгт 8. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	27
Хүснэгт 9. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө.....	28
Хүснэгт 10. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	30
Хүснэгт 11. ОХШХ-ийн хүрээнд хийгдэх ажлууд.....	31
Хүснэгт 12. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь	32

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

БОАЖЯ – Байгаль орчин аялал жуулчлалын яам

МХГ – Мэргэжлийн хяналтын газар

ЭБМЗ – Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөл

ТЭЗҮ – Техник эдийн засгийн үндэслэл

БОМТ – Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

БОЯБ – Биологийн олон янз байдал

УТХГ – Улсын тусгай хамгаалалттай газар

ОХШХ – Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

БОННУ – Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ

ШТС – Шатахуун түгээх станц

БНГ – Байгалийн нөөц газар

ЗДТГ – Засаг даргын тамгын газар

ХХХ – Хувийн хамгаалах хэрэгсэл

1. УУРХАЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

“Сити Сүлжээ” ХХК-ийн “Дэлгэр-3” нэртэй хайлуур жоншны ордын 5 болон 8 дугаар хүдрийн биетийг ашиглах уурхайн төсөл нь Хэнтий аймгийн Бэрх сумын нутагт оршино. Тус уурхай нь Улаанбаатар хотоос зүүн зүгт 410 км, Хэнтий аймгийн төвөөс зүүн хойш 80 км, Бэрх тосгоноос зүүн тийш 13 км орчим зайд оршдог.

Уурхайн хүдрийн биет нь Дэлгэрхааны бүлэг ордын Дэлгэр-3 нэртэй талбайн хэсэгт орших бөгөөд геологийн тогтоцын хувьд тухайн хэсэгт нь дээд протерозойн, пермийн, мезозеин болон дөрөвдөгчийн хэсэгт оршино. Тус ордын нийт нөөц С1 зэрэглэлээр 338.2 мян.тн хүдэр гэж тогтоогдсон. Үүнээс тус компанийн MV-022814 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй талбайд тооцоогоор 175.8 мян.тн олборлох жоншны хүдрийн нөөц бодогдсон. 5 дугаар хүдрийн биет нь 1.27- 4.27 м, дунджаар 2.77 м зузаантай, 70-85° уналтай биетээс тогтоно. 8 дугаар хүдрийн биет нь 1.27-4.57 м, дунджаар 2.92 м зузаантай, 50-65° уналтай биетээс тогтоно.

Энэхүү орд нь дэд бүтцэд харьцангуй ойр байрлалтай, ордоос баруун зүгт 13 км зайд Бэрхийн их уурхай, мөн Өндөрхаан-Бэрхийг холбосон 110 кВ-ийн өндөр хүчдэлийн шугам, ордоос баруун урагш 74 км-т Өндөрхаан-Улаанбаатарыг холбосон хэвтээ тэнхлэгийн хатуу хучилттай авто зам зэрэг дэд бүтцийн нөхцлүүдтэй байна.

Уурхайг жилийн турш 210 хоног, хуулийн дагуу 7 цагийн үргэлжлэлтэй 3 ээлжээр ажиллуулна.

Бид өмнөх жилүүдэд компанийн санхүүгийн нөхцөл байдал, дэлхий нийтийг хамарсан Ковид-19 цар тахлаас үүдэн уурхайн үйл ажиллагааг эхлүүлж чадаагүй бөгөөд 2025 онд эхлүүлэхээр төлөвлөн ажиллаж байна. Үүний хүрээнд төслийн Техник эдийн засгийн үндэслэлийг шинэчлэн боловсруулах ажлыг уул уурхайн зураг төслийн “Ертөнцийн Зүг” ХХК-тай гэрээ байгуулан хэрэгжүүлж байна. Тус ТЭЗҮ боловсруулах, батлуулах ажил 2024 оны сүүлээр хийгдэж эхэлсэн бөгөөд төлөвлөгөөт жилд багтаан батлуулахаар төлөвлөж байна. Шинэчлэгдсэн ТЭЗҮ батлагдсаны дараа Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг шинэчлэх, батлуулах арга хэмжээг мэргэжлийн үнэлгээний байгууллагатай гэрээ байгуулан хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байна.

1.1. Үйлдвэрийн нэр, байршил

“Сити Сүлжээ” ХХК-ийн “Дэ;гэр-3 хайлуур жоншны ордын 5 болон 8 дугаар хүдрийн биетийг ил болон далд уурхайн аргаар ашиглах” төсөл нь Хэнтий аймгийн Бэрх сумын нутагт, Улаанбаатар хотоос зүүн тийш 410 км, Хэнтий аймгийн төвөөс зүүн хойд зүгт 80 км, Бэрх тосгоноос зүүн тийш 13 км зайд оршиж байна.

Зураг 1. Ордын байршил

1.2. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж байгууллагын товч мэдээлэл

Аж ахуйн нэгжийн нэр:	“Сити Сүлжээ” ХХК
Аж ахуйн нэгж бүртгэлийн дугаар:	9011066035
Аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааны чиглэл:	Гадаад худалдаа
Аж ахуйн нэгжийн харьяаллын хаяг:	Улаанбаатар хот, Хан-Уул, 3-р хороо, Чингэсийн өргөн чөлөө, Сититакси ХХК-ийн байр - 102
Захирлын нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг:	Гүйцэтгэх захирал Рен Девен, 96620509, huhbishrelt.5878@yahoo.com
Холбогдох мэргэжилтний нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг:	Уурхайн дарга Ө.Оюунчимэг, 99037995, huhbishrelt.5878@yahoo.com

1.3. Төсөл хэрэгжих орчны дэд бүтцийн хөгжлийн байдал

Дэлгэр – 3 хайлуур жоншны ил уурхайн дэд бүтэц, зохион байгуулалтийн хувьд уурхайн тосгон, ил уурхай, хүдрийн овоолго, шимт хөрсний овоолго, тэсрэх материалын агуулах, шатахуун түгээх станц, ил уурхай гэсэн хэсгүүдээс бүрдэнэ.

1.4. Төсөл хэрэгжих хугацаа, хүчин чадал

Дэлгэр – 3 жоншны ил уурхай нь жилд 30.0 мян.тн хүдэр олборлох хүчин чадалтай. 2025 онд төслийн ТЭЗҮ-н тодотголыг боловсруулан ЭБМЗ-ийн хурлаар хэлэлцүүлэн батлуулах арга хэмжээг “Ертөнцийн Зүг” ХХК хийж гүйцэтгэсэн байна. Одоогийн байдлаар тухайн төслийн бүтээн байгуулалтын арга хэмжээ эхлээгүй байгаа бөгөөд ТЭЗҮ-нд уурхайн бэлтгэл арга хэмжээг оруулан нийт 74 сар буюу 6.2 жил ажиллахаар тусгасан байна. Үүнээс 2 сар нь уурхайн бэлтгэл ажлын хугацаа бөгөөд далд уурхайн ажиллах нийт хугацаа 72 цаг болно.

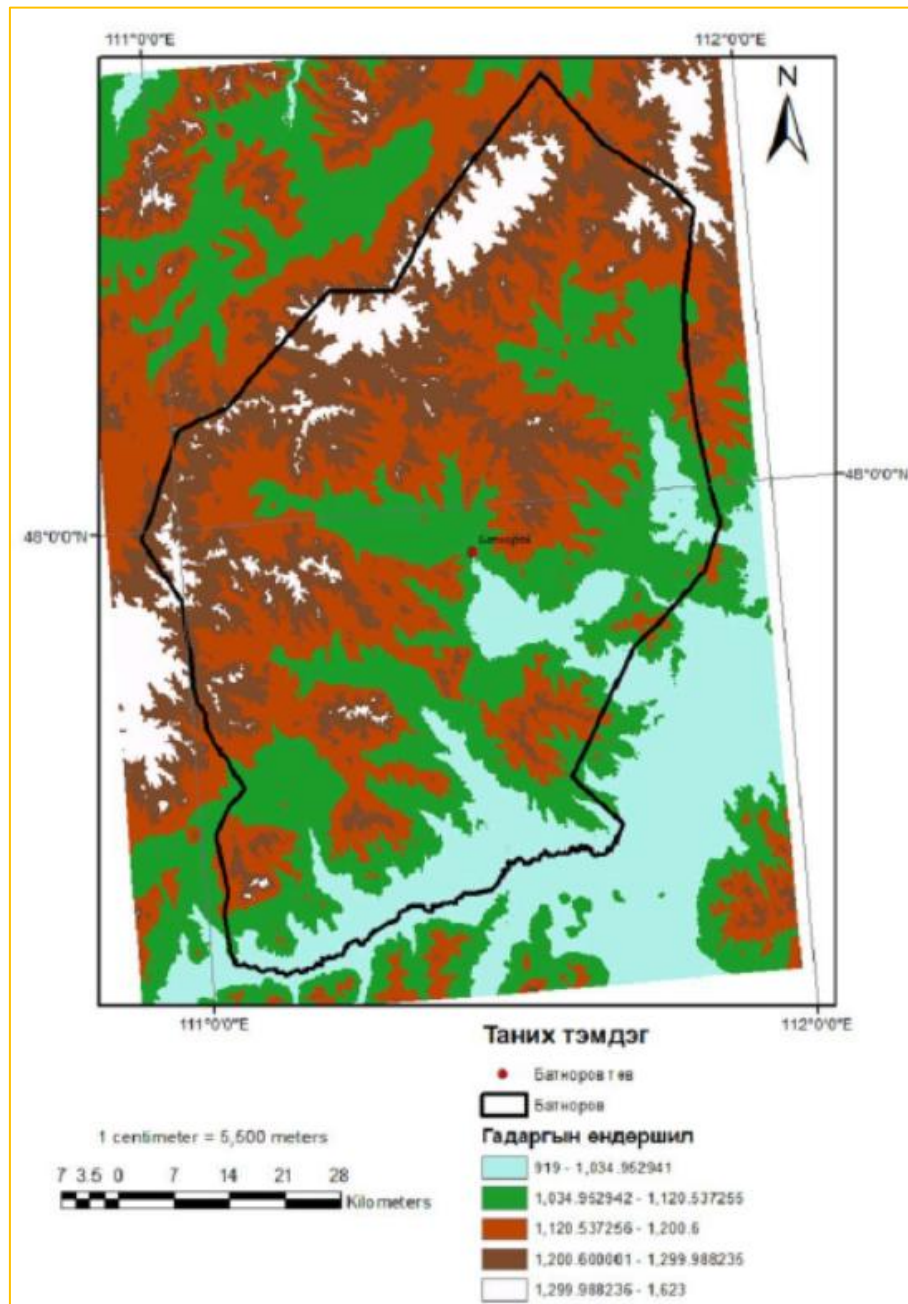
1.5. Тухайн жилийн далд уурхайн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

Төсөл нь 2025 онд бүтээн байгуулалт, уурхайн бэлтгэл арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн. Үүний хүрээнд ил уурхайн уулын ажил, уурхайн тосгон байгуулах зэрэг арга хэмжээ орно.

2. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

2.1. Газрын гадаргын тогтоц ба онцлог

“Сити Сүлжээ” ХХК-ийн “Дэлгэр-3” хайлуур жоншны ордын 5 болон 8 дугаар хүдрийн биет ашиглах төсөл нь Хэнтий аймгийн Батноров сумын нутагт, Улаанбаатар хотоос зүүн тийш 410 км, Хэнтий аймгийн төвөөс зүүн хойш 80 км-т оршиж байна. Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэр болох Хэнтий аймгийн Батноров сум нь Хэнтийн нуруу захын салбар уулсын нэг хэсэг болох Эрээн давааны баруун хэсэг Өлзий Сайхнаы нуруу орших бөгөөд төдлийлөн өндөр биш, уулс нь хэд хэдэн болон салаалсан байдаг. Батноров сумын газар нутаг нийтдээ нам өргөгдсөн учир ихэвчлэн цав тогогодын хэв шинж бүхий хотгор гүдгэр зонхилох бөгөөд эдгээр толгудын үнэмлэхгүй өндөр нь 1000-1500 метр, харин харьцах өндөр 20 – 30 метрээс 100 гаруй метр байдаг байна.

Зураг 2. Батноров сумын гадаргын өндөршил

2.2. Уур амьсгал

“Сити Сүлжээ” ХХК-ийн “Дэлгэр-3” хайлуур жонш ашиглах төсөл байрлах Хэнтий аймгийн Батноров сум нь уур амьсгалын хувьд эрс тэрс, зундаа +40 хэм хүртэл халж, өвөлдөө -30-аас -38 хүрч хүйтэрдэг. Жилд дунджаар 200-300 мм хур тунадас унадаг тул харьцангуй хуурай бөгөөд ихэнх хур тунадас зуны улиралд ордог зүй тогтолтой. Батноров сум нь хээрийн бүсэд оршдог учир тул хавар намрын агаарын урсгалын тогтворгүй үед хавсарга салхи ихтэй байх бөгөөд өвөл харьцангуй дулаан салхи багатай байна.

2.3. Гадаргын ус

Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэр нь Хэрлэн голын сав газарт хамаарах бөгөөд тогтмол ундаргатай, гадагш урсац бүхий гадаргын ус байхгүй. Энэ нутагт зөвхөн хур бороо, хайлсан цас мөсний усаар тэжээгдэх сайр, ул хөрсний усны түр зуурын тэжээлтэй сайр-горхи тохиолдоно. Дэлгэр-3 хайлуур жоншны ордтой хамгийн ойр гадаргын ус нь Хэрлэн гол гэж тооцогдох бөгөөд хэрлэн гол нь Төв, Хэнтий, Дорнод аймгийн нутгийг дамжин урсдаг.

2.4. Газрын доорх ус

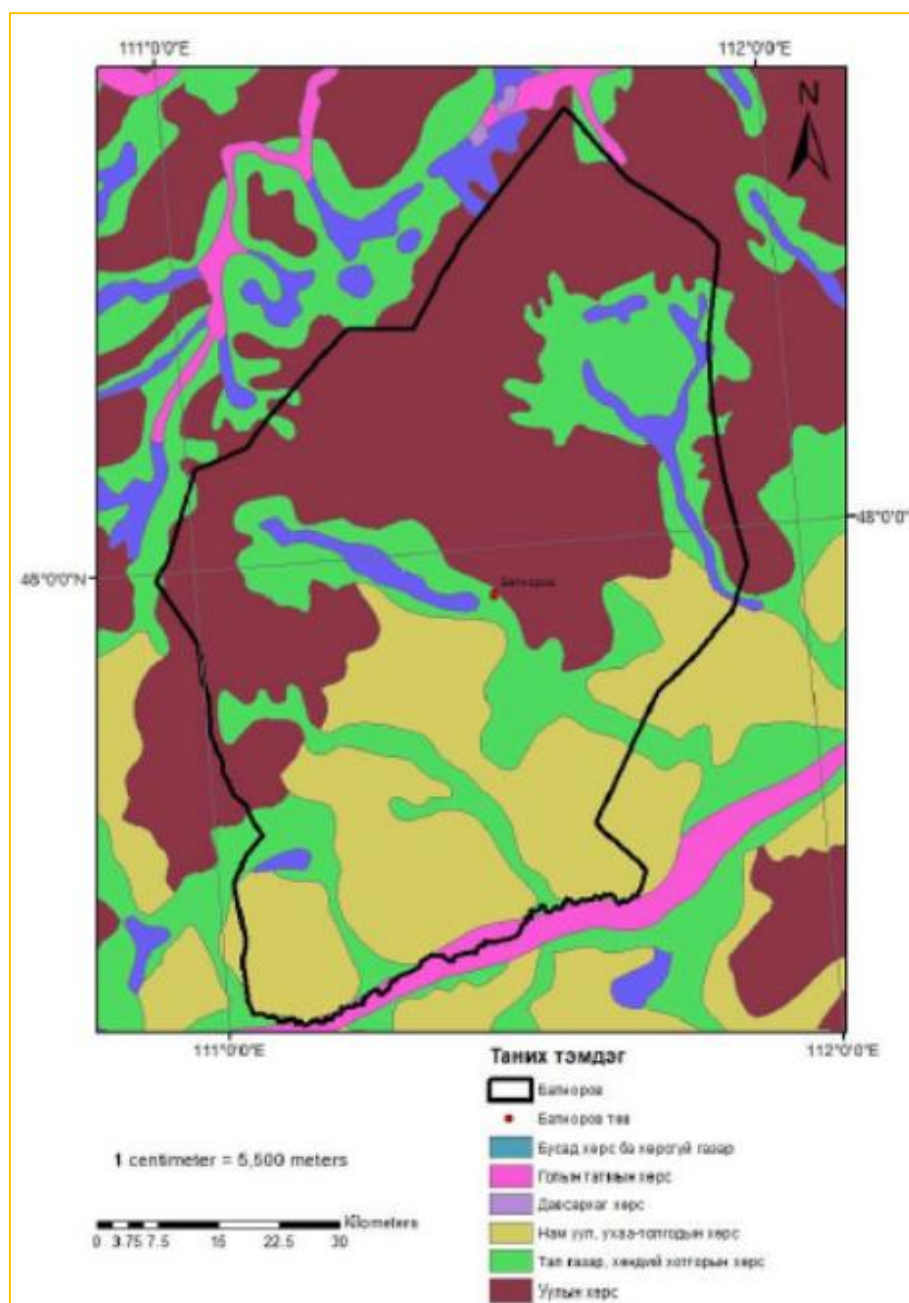
Орд орчмын талбай ба зэргэлдээх ордууд дээр олон дахин гидрогеологийн янз бүрийн ажиглалт, туршилтын ажлуудыг хийсэн байдаг

Региональ гидрогеологийн хувьд Хэрлэнгийн ай савын нутаг дэвсгэр дээр ус агуулагч доорхи үе давхарга, бүрдэл, бүс тархсан байна. Үүнд:

1. Голоцений настай, аллювийн гаралтай хурдас доторхи ус агуулагч үе давхарга,
2. Голоцений настай, нуурын гаралтай хурдас доторхи ус агуулагч үе,
3. Плейстоцений настай, аллюви-пролювийн гаралтай хурдас доторхи ус агуулагч бүрдэл,
4. Неогений настай, эх газар-эх газрын нуурын гаралтай хурдас доторхи ус агуулагч бүрдэл,
5. Дээд цэрдийн настай, эх газар-эх газрын нуурын гаралтай хурдас доторхи ус агуулагч бүрдэл,
6. Доод цэрдийн настай, эх газрын нуурын гаралтай хурдас доторхи ус агуулагч бүрдэл,
7. Юра, Триас, Пермийн настай, тунамал чулуулаг дахь ус агуулагч үе давхаргат-ан цавлаг бүс,
8. Пермээс өмнөх насны тунамал чулуулаг дахь ус агуулагч ан цавлаг бүс,
9. Түрмэл чулуулаг дахь ус агуулагч ан цавлаг бүс,
10. Бялхмал чулуулаг дахь ус агуулагч ан цавлаг бүс,
11. Хувирмал чулуулуг дахь ус агуулагч ан цавлаг бүс,
12. Карбонат чулуулаг дахь ус агуулагч хөндийлжилт- ан цавлаг бүс.

2.5. Хөрсөн бүрхэвч

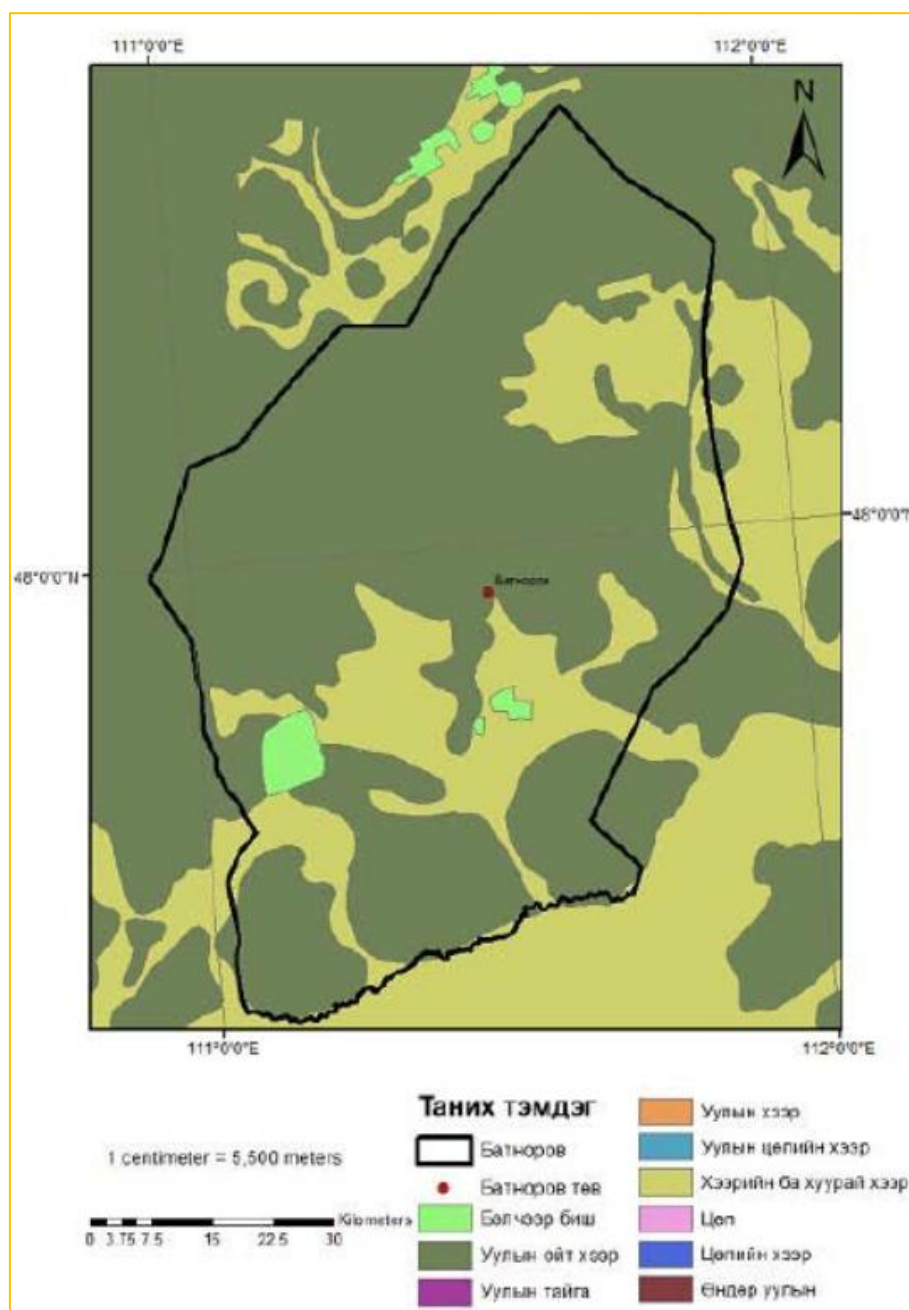
Төсөл хэрэгжих газар нутаг нь уулын хар хүрэн, хүрэн, нугын хүрэн, голын хагшаас хурдаст хөрстэй гэж тэмдэглэгдсэн бөгөөд нутгийн ихэнх хэсэгт хээрийн бүсэд зонхилох хүрэн хөрс тархсан. Нутгийн ихэнх хэсэгт уулын хөрс тархсан бөгөөд өмнөд хэсгээр нам уул ухаа толгодын хөрс зонхилон гол горхи дагуу тал хөндийн болон чийгт гарлын хөрс тархана.

Зураг 3. Батноров сумын хөрс

2.6. Ургамлан нөмрөг

Төслийн талбай орших Батноров сумын ихэнх нутаг нь уулын ойт хээрт хамаарах бөгөөд сүүлийн жилүүдэд энэ бүс нэлээд багасаж ой ихээр түймэрт автах болсон. Хээрийн ба хуурай хээрийн ургамал сүүлийн жилүүдэд ойт хээрийн ургамал руу түрэн орох болсон нь уур амьсгалын дулааралтай холбоотой юм. Нутгийн хойд уулархаг хэсгээр хус, бургас, улиас, яргай, хайлаас, гацуур зэрэг жижиг ой төгөлтэй, нохойн хошуу, дэгд, тарваган шийр, цөс өвс, таван салаа, сөд, бамбай, уулын цагаан төмс зэрэг эмийн ургамал, уул, хээрийн хялганат хиаг, үетэй хялганат, шивээт хялгана, түнхлээ, хиаг, саман ерхөг, цэцэгт дааган сүүл гэх мэт бэлчээрийн ургамал зонхилон ургадаг.

Зураг 4. Батноров сумын ургамлын ангилал

2.7. Амьтны аймаг

Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн орчинд хуурай хээр болон хуурай хээрийн экосистем тархсан.

Амьтны аймгийн хувьд тарвага, бор гөрөөс, цагаан зээр, саарал чоно, үнэг, хярс, дорго, мануул, шилүүс, туулай, чандаг зэрэг ан амьтад, шонхор, тас, сар, хур, сойр, шаазгай, ятуу, болжмор, хараацай, усны шувуудаас тогоруу, галуу, ангир, хун, нугас зэрэг жигүүртэн шувуудтай. Хэрлэн голд сөөм булуу цагаан, зэвгэ, цурхай зэрэг загастай, Тогоруу, хун, галуу, нугас, ангир зэрэг усны шувууд, шар шувуу, шонхор, тас, сар, хур, сойр, ятуу, болжмор, хэрээ, хараацай шувууд нутагладаг.

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ

“Дэлгэр-3” хайлуур жоншны орд ашиглах төслийн Техник эдийн засгийн үндэслэлийг шинэчлэн боловсруулах ажлыг холбогдох зөвшөөрөл бүхий мэргэжлийн байгууллагатай гэрээ байгуулан хийгдэж байгаа бөгөөд тухайн ТЭЗҮ батлагдсаны дараа БОННУ-г мэргэжлийн байгууллагатай гэрээ байгуулан боловсруулж, батлуулахаар төлөвлөж байна. БОННУ боловсруулах үед төслөөс байгаль орчны бүрдэл хэсгүүд болох газрын гадарга, хэвлий, гадаргын болон газрын доорх ус, хөрс, ургамал зэрэгт үзүүлэх болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг нарийвчлан тусгаж, тэдгээрийг бууруулах, сэргийлэх, арилгах арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулахаар ажиллаж байна.

Доор тусгасан төслийн гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг “Сити Сүлжээ” ХХК өөрсдөө урьдчилан төлөвлөсөн бөгөөд БОННУ боловсруулагдаж, батлагдсаны дараа өөрчлөгдөж болох юм.

3.1. Газрын гадарга, хэвлий

Төслийн үйл ажиллагаанаас газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх болзошгүй болон зайлшгүй сөрөг нөлөөллүүдийг товч дурдвал:

- Барилгажилт, дэд бүтэц барьж байгуулах болон баяжуулах үйлдвэрийн ашиглалтын үйл ажиллагааны улмаас газрын гадарга, хэвлийн хэлбэр дүрс өөрчлөгдөх
- Хөнгөн тэрэг, уурхайн ашиглалтын машин механизмын хөдөлгөөнд зориулан уурхайн дотоод болон гадаад тээвэрлэлтийн зам байгуулах, үүнээс үүдэн газрын гадарга, хэвлийд өөрчлөлт орох.

3.2. Агаарын чанар

Уурхайн талбайд анхан шатны бутлалт хийх, шигшүүр ажиллах, хүдэр түр хадгалах талбай зэрэг бүхий л шат дамжлагуудаас тоос тоосонцор үүсдэг. Мөн идэвхтэй овоолго, эвдрэлд орсон талбай зэргээс хуурай салхитай үед тоос шороо агаарт дэгдэж салхины дагуу тархах зэрэг нь төслийн үйл ажиллагаанаас агаарт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл болж болзошгүй юм.

3.3. Хөрсөн бүрхэвч, гадаргын болон гүний ус

Төслийн үйл ажиллагаанаас гадаргын болон гүний усанд үзүүлэх гол болон болзошгүй нөлөөлөл нь шатах тослох материал, хатуу болон шингэн хог хаягдлын талбайгаас бохирдол үүсэх зэрэг юм.

Төслийн үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл нь шинээр шимт хөрсний хуулалт хийгдэх газарт үүсэх хөрсний эвдрэл ба бүтэцийн алдагдал, уурхайн дотоод замаар зорчих техникийн нөлөөгөөр үүсэх өнгөн хөрсний талхагдал, төслийн талбайгаас үүсэх тоосонцорын тархалт гэсэн өдөр тутамд үүсч байгаа сөрөг нөлөөллөөс гадна авто зогсоол ба засвар үйлчилгээний талбай орчимд үүсэх шатах тослох материалын цэгэн бохирдол, ахуйн гаралтай органик ба хатуу, шингэн хог хаягдлаас үүдэлтэй механик болон нянгийн бохирдол гэсэн болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд байна.

3.4. Ургамлан нөмрөг, амьтны аймаг

Төслийн үйл ажиллагаанаас амьтны аймагт үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл нь дуу чимээнээс амьтад дайжих, зам, дэд бүтэц байгуулснаас үүдэн амьдрах орчин алдагдах зэрэг болно.

Харин ургамлан нөмрөгт үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл нь дэд бүтэц, барилга, бүтээн байгуулалтын үйл ажиллагаанаас үүдэн ургамлан нөмрөг талхлагдах юм.

4. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

“Сити Сүлжээ” ХХК нь хайлуур жоншны “Дэлгэр-3” ордыг ашиглах төсөл явагдах газар нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг боломжит хамгийн бага түвшинд байлгах, байгаль орчинд үзүүлэх аливаа сөрөг нөлөөллөөс зайлсхийх, урьдчилан сэргийлэх, нөхөн сэргээх, дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлэн талуудын оролцоог хангасан хууль эрх зүйн шаардлагад нийцүүлэн гүйцэтгэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үр дагаврыг тогтмол хянах, илрүүлэх, хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлж мөн нутгийн иргэдийн оролцоог хангах, нэмэгдүүлэх зорилт тавьж байна.

Бид 2025 онд гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ, тухайн жилийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Төслийн 2025 оны “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө”-ний гол зорилт нь дэд бүтэц, бүтээн байгуулалтын үйл ажиллагаа, жонш олборлолтын үйл ажиллагаа, хог хаягдлыг түр хадгалах, тээвэрлэх, олборлосон хүдрийн тээвэрлэлт зэрэг үйл ажиллагааны улмаас байгаль орчинд учирч болзошгүй сөрөг нөлөөллөөс зайлсхийх, урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ тэдгээрийг хэрэгжүүлэх зардал, баримтлах хууль эрх зүйн орчныг тодорхойлох, мөн байгаль орчинд учирч болзошгүй сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд оршино.

Бид 2025 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа Монгол улсын “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” болон “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуулиуд, 2019 онд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын А/618 тоот тушаалаар баталсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын ерөнхий үнэлгээний дүгнэлт, мөн нарийвчилсан үнэлгээний үр дүн зэргийг удирдлага болгож, үйлдвэрийн үйл ажиллагаатай уялдуулан төлөвлөсөн болно.

Бид төслийн үйл ажиллагаанаас хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг байж болох хамгийн бага хэмжээнд байлгах бөгөөд байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хамрах хүрээ нь тусгай зөвшөөрөлтэй талбай, түүнээс гадна ОХШХ-т багтсан хяналт шинжилгээний цэгүүд хамаарна.

5. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн 2025 оны БОМТ-ний гол зорилгод үйл ажиллагаанаас үүсэх, гарч болзошгүй эрсдэлүүдийг бүрэн тодорхойлж, тэдгээрээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхэд оршиж байгаа болно.

Тухайн жилийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, нөхөн сэргээлт, дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө, осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө, байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь зэргийг агуулсан 49 төсөвт болон төсөвт бус арга хэмжээг төлөвлөсөн болно.

Төслийн 2025 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардалд **49,500,000.0 (Дөчин есөн сая таван зуун мянган төгрөг)** төгрөг төсөвлөгдсөн.

Хүснэгт 1. 2025 оны БОМТ хэрэгжүүлэх зардлын хэмжээ

#	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Зардал	Нэмэлт тайлбар
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	3,500,000	
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	5,000,000	
3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	Үйл ажиллагааны зардлаас	
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	Үйл ажиллагааны зардлаас	
5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	Үйл ажиллагааны зардлаас	
6	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж ажиллах	10,600,000	
7	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	12,200,000	
8	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	5,000,000	
9	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	13,200,000	
10	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах	Үйл ажиллагааны зардлаас	
2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал, төг		49,500,000	

5.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны А/618 тоот тушаалаар баталсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам” түүний хавсралтад төслийн гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөлд өртөх орчноор буюу байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэгт хуваан агаар, хөрс, гадаргын ба газрын доорх ус, амьтан, ургамал, газрын хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах зэрэг чиглэлүүдээр бүлэглэн энэхүү төлөвлөгөөг боловсрууллаа.

БОННУ-нд тодорхойлсон байгаль орчны бүрдэл хэсгүүдэд үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл мөн төслийн 2025 оны үйл ажиллагаатай уялдуулан гол болон болзошгүй 12 сөрөг нөлөөллийг тодорхойлж, тэдгээрийг бууруулах, сэргийлэх, арилгах 20 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөв. Төлөвлөн хэрэгжүүлэх арга хэмжээ бүрд тухайн сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ, хэмжих нэгж, шаардагдах төсөв, баримтлах стандарт, хуулийн шаардлагыг тусгасан болно.

Хүснэгт 2. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах ажил	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа давтамж	Аргачлал, стандарт, эрх зүйн зохицуулалт
Байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг: Агаар									
1	Олон салаа зам гаргах	Олон салаа зам гаргахаас сэргийлэх шаардлагагүй замыг хаах, тэмдэг байрлуулах, хурдны хязгаар тогтоох	Уурхайн талбай	Км	50,000	30	1,500,000.0	Төлөвлөгөөт жилд	Агаар бохирдуулсны төлбөрийн тухай хууль
2	Машин, техникийн хөдөлгөөнөөс тоос босох	Уурхайн тоос босох боломжтой байршлуудад тоосны болон агаарын бохирдлын хэмжилтийг тогтмол хийх. Стандартад заасан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс хэтэрсэн үзүүлэлт гарсан тохиолдолд хариу арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх	Уурхайн технологийн зам орчим	Давтамж	Дотоод үйл ажиллагааны зардлаас			Улирал тутам	МУ-ын болон уурхайн замын хөдөлгөөний журам
3		Тоосны хэмжилт гүйцэтгэх хяналтын цэгүүдийн байршлыг тогтоож, тогтмол хугацаанд зөөврийн багаж ашиглан хэмжилт хийнэ		Давтамж	Дотоод үйл ажиллагааны зардлаас			Улирал тутам	Агаарын тухай хууль
4	Суурин болон хөдөлгөөнт тоног төхөөрөмжөөс гарах хий агаарын чанарт нөлөөлөх	Суурин тоног төхөөрөмжийн төлөвлөгөөт засвар үйлчилгээг тогтмол хийх	Хүдэр бутлах төхөөрөмж орчим	Тоос босох талбай	Дотоод үйл ажиллагаа			5000 км тутамд	
Байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг: Хөрс									
5	Хөрс хуулагдах	Бүтээн байгуулалтын арга хэмжээний хүрээнд шинээр газар хөндөх үйл ажиллагаа явуулах үед шимт хөрсийг холбогдох стандартын дагуу хуулах	Хөрс хуулах газар	Дотоод үйл ажиллагаа				Төлөвлөгөөт жилд	MNS 5916:2008
6		Хуулж авсан шимт хөрсийг зориулалтын овоолгод MNS 5916:2008 стандартын шаардлагын дагуу 5 метрээс дээшгүй өндөртэй овоолон хадгалах	Шимт хөрсний овоолго	Дотоод үйл ажиллагаа				Төлөвлөгөөт жилд	
7	Тос, тосолгоо, түлш, хөрсөнд асгарч хөрсийг бохирдуулах	Аливаа асгаралтаас урьдчилан сэргийлж техник хэрэгслийн засвар үйлчилгээг цаг тухайд нь хийх	Хөнгөн тэрэг	Дотоод үйл ажиллагаа				5000 км тутам	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль

№	Сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах ажил	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа давтамж	Аргачлал, стандарт, эрх зүйн зохицуулалт
8		ШТС-г байнгын хяналтад байлгаж өдөр тутмын үзлэг хийх	ШТС	Үзлэг	-	Өдөр тутам	Үл ажиллагааны зардлаас	Өдөр тутам	-
9		Тоног төхөөрөмж, хөнгөн тэрэг, технологийн хүнд машин механизмын засвар үйлчилгээг зориулалтын хөрсөнд нэвчилт үүсгэхгүй талбайд хийх	Хөнгөн тэрэг, машин механизм	ш	-	-	Үйл ажиллагааны зардлаас	Тухай бүрд	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль
10		Асгаралттай тэмцэх иж бүрдэл шаардлагатай газруудад байрлуулах	Засварын талбай	ш	500,000.0	4	2,000,000.0	Төлөвлөгөөт жилд	
11		Нийт ажилтан, ажиллагсадад асгаралт болохоос урьдчилан сэргийлэх үүднээс АА-ны хурлуудыг зохион байгуулах	Уурхайн талбай	-	-	-	Үйл ажиллагааны зардлаас	Өдөр тутам	-
12		Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх, асгаралтын үед баримталж ажиллах компаний дотоод журмыг боловсруулах	Уурхайн талбай	-	-	-		Төлөвлөгөөт жилд	-
13		Уурхайн бүх тээврийн хэрэгслийг улсын техникийн үзлэгт хамруулах	Хөнгөн тэрэг, машин механизм	ш	-	-		Тухай бүрд	-
14	Хог хаягдал ил задгай хаягдах	Хог хаягдлын менежментийн компаний дотоод журмыг боловсруулах	Хог хаягдлын цэг	-	-	1	Төлөвлөгөөт жилд	Хог хаягдлын тухай хууль	
Байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг: Газрын доорх ус									
15	Усны нөөц хомсдох	Гүний худгийн эрүүл ахуйн хамгаалалтын бүс тогтоох, худгуудын тоолуурын заалтыг БОрчны хяналтын улсын байцаагчийг байлцуулан акт үйлдэж байх, ус ашиглах гэрээг эрх бүхий байгууллагатай байгуулах	Ашиглалтын худаг	-	Дотоод үйл ажиллагаа			Төлөвлөгөөт жилд	Усны тухай хууль
Байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг: Ургамал									
16	Ургамлын нөөц хомсдох, ховор ургамал устах	Уурхайн талбайд нэн ховор, ховор зүйлийн ургамал таарсан тохиолдолд шилжүүлэн суулгах арга хэмжээ авах	Уурхайн нийт талбай	-	Дотоод үйл ажиллагаа			Тухай бүрд	Байгалийн ургамлын тухай хууль
17	Ургамлын ургах нөхцөл багасах	Тоос босож буй зам талбайд усалгааг тогтмол хийх	Хөндөгдөх газар	-	Дотоод үйл ажиллагаа			Тухай бүрд	

№	Сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах ажил	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа давтамж	Аргачлал, стандарт, эрх зүйн зохицуулалт
18	Тал хээрийн түймэр ургамлан нөмрөгт нөлөөлөх	Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх үзлэг шалгалт хийх	Гал түймэр тохиож болох газар орчимд	Дотоод үйл ажиллагаа				Сар бүр	
Байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг: Амьтан									
19	Уурхайн үйл ажиллагаанаас зэрлэг амьтанд нөлөөлөх	Төслийн хашааны бүрэн бүтэн байдлыг хянаж мал, амьтан орохоос сэргийлж үзлэг шалгалт хийх	Төслийн хашаа	м	-	-	-	Сар бүр	Амьтны тухай хууль
Байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг: Бусад									
20	Хог хаягдал ил задгай хаягдах	Төслийн үйл ажиллагаанаас гарах хог хаягдлыг ангилан ялгах, байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүйгээр түр хадгалах цэг байгуулах, тухайн цэгийг сумын Засаг даргаас заалгаж захирамж гаргуулан авах	Хог хаягдлын цэг	-	Дотоод үйл ажиллагааны зардлаас			Төлөвлөгөөт жилд	Хог хаягдлын тухай хууль
2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ БҮРЭЛДЭХҮҮН ХЭСГҮҮДЭД ҮЗҮҮЛЖ БОЛЗОШГУЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛҮҮДИЙГ БУУРУУЛАХ, УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, АРИЛГАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ				3,500,000					

5.2. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

Бид 2025 онд нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний хүрээнд нийт 2 ажил төлөвлөөд байна. Хүснэгт 3-аас харна уу.

Төлөвлөгөөт жилийн нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд дараа дараагийн жилийн нөхөн сэргээлтэд ашиглах шимт хөрсийг бэлдэх, холбогдох стандартын дагуу хадгалах, хадгалж буй шимт хөрсний үржил шим, хэмжээг алдагдуулахгүй байх арга хэмжээнүүдийг төлөвлөв.

Хүснэгт 3. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Техникийн нөхөн сэргээлт	Шинээр хөндөгдөж буй газраас шимт хөрсийг хуулж, овоолгод хадгалах. Хөндөгдөх газар бүрт байгаль орчны мэргэжилтэн үзлэг хийж хуулах шимт хөрсний зузааныг тодорхойлно.	га	3.21	Үйл ажиллагааны зардлаас		Тухай бүрд	MNS 5916:2008
2	Биологийн нөхөн сэргээлт	Холбогдох стандартын шаардлагын хүрээнд шимт хөрсний овоолгын үржил шим, хэмжээг алдагдуулахгүйн тулд ургамалжуулалтын арга хэмжээг эхлүүлэх. Тарих ургамлын үр худалдан авах.	кг	100	50,000	5,000,000.0	Тухай бүрд	MNS 5916:2008
2025 ОНЫ НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ НИЙТ ЗАРДАЛ				5,000,000.0				

5.3. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

“Сити Сүлжээ” ХХК нь Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн холбогдох заалтууд, Засгийн газрын 2013 оны 374 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт, Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журмын 5.2, 5.3 дах заалтууд болон 2014 оны БОНХ-ийн сайдын А-117 тоот тушаалын 2 дугаар хавсралт “Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний аргачлал”-ын 3.3.6-д тус тус заасны дагуу Биологийн олон янз байдлыг (БОЯБ) дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

Хүснэгт 4. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Төслийн “Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах ажлын төлөвлөгөө боловсруулах	Холбогдох орон нутгийн засаг даргын тамгын газар, БОАЖГ-тай хамтран хэрэгжүүлж болох биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хувилбаруудыг тодорхойлох	Дүйцүүлэн хамгаалах хэрэгжих газар нутаг	-	Үйл ажиллагааны зардлаас		Төлөвлөгөөт жилд	-
2025 ОНЫ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ				Үйл ажиллагааны зардлаас				

5.4. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө

“Сити Сүлжээ” ХХК-ийн “Дэлгэр-3” хайлуур жоншны ордын 5,8 дугаар хүдрийн биет ашиглах төсөл нь төлөвлөгөөт жилд үйл ажиллагаа эхлүүлэхээр төлөвлөж буй төсөл юм. Төлөвлөгөөт жилд төслийн үйл ажиллагааны хүрээнд нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээг хэрэгжүүлэх шаардлагатай айл өрхийн судалгааг гаргах, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөн ажиллаж байна.

Хүснэгт 5. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Нөлөөлөлд өртөх иргэд	Нийлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн өртөг, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Лицензийн талбайн доторх айл	Уурхайн талбайн нөлөөллийн бүсийг тодорхойлох. Тухайн нөлөөллийн бүсэд газар эзэмшиж, байрлан амьдарч буй орон нутгийн иргэдтэй уулзалт зохион байгуулж, нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээг эхлүүлэх хүсэлт гаргах	Нөлөөлөлд өртөх айл, өрх	Тодорхойгүй	-	-	Төлөвлөгөөт жилд	-
2025 ОНЫ НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ					ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛААС			

5.5. Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

2025 оны БОМТ-д биет болон биет бус өвийг хамгаалах чиглэлээр 2 үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн.

Хүснэгт 6. Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Нөлөөлөлд өртөх түүх соёлын өв	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Биет бус өв	Батноров сумын ЗДТГ-тай хамтран биет болон биет бус өврүү чиглэсэн арга хэмжээ хэрэгжүүлэх	Батноров сум	1	Үйл ажиллагааны зардлаас		Төлөвлөгөөт жилд	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/, 27.8
2	Журам	Түүх, соёлын үл хөдлөх болон хөдлөх дурсгалын талаар баримтлах журмыг нийт ажилчдад танилцуулах сургалт орох. Журмын хэрэгжилтийг хангуулан ажиллах	-	1	Үйл ажиллагааны зардлаас		Төлөвлөгөөт жилд	
ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ 2025 ОНЫ НИЙТ ЗАРДАЛ			Үйл ажиллагааны зардлаас					

5.6. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Дэлгэр-3 хайлуур жоншны орд ашиглах төслийн үйл ажиллагаа бэлтгэл үе шат буюу барилгажилт дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтууд энэ онд хийгдэхээр төлөвлөгдөөд байгаа.

Уурхайлалтын энэ үе шатанд эрсдлүүдийг дараах байдлаар ангилан урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнүүдийг нэг бүрчлэн төлөвлөсөн болно.

1. Автомашин, тээврийн хэрэгслийн осол
2. Гал түймрийн эрсдэл
3. Тэсрэх бодисын эрсдэл
4. Хүний эрүүл мэндэд гарч болох эрсдэл

Тодорхойлсон эрсдэлүүдийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх 7 арга хэмжээг төлөвлөвлөн холбогдох хууль эрхзүйн бодлогын зохицуулалт, тухайн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх зардлын хамт дараах хүснэгтэд тусгав.

Хүснэгт 7. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

№	Болзошгүй, аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хүрээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хугацаа ба давтамж	Эрх зүйн зохицуулалт журам
1	Уурхайн болзошгүй осол	Уурхайн аваар устгах төлөвлөгөө боловсруулж, холбогдох газраар батлуулах	Уурхайн талбай	Үйл ажиллагааны зардлаас			Төлөвлөгөөт жилд	
2		Уурхайн барилга байгууламж бүрд галын дүгнэлтийг холбогдох төрийн байгууллагаас гаргуулан авах	Уурхайн талбай	Үйл ажиллагааны зардлаас			Төлөвлөгөөт жилд	
3		Уурхайн талбайд үүсэж болзошгүй аюул, эрсдлийн үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний практик сургалтыг нийт ажилчдад орох	Уурхайн талбай	1	10'000'000	10'000'000	Төлөвлөгөөт жилд	
4	Тэсрэх бодис	Тэсрэх бодисын зарцуулалт, ашиглалтад хяналт тавих, бүртгэл хөтлөх	Тэсрэх бодисын ашиглалтын явцад		Үйл ажиллагааны зардлаас			
5	Галын аюул	Уурхай орчимд гарч болзошгүй тал хээрийн түймэрт бэлэн байдлыг хангаж ажиллах, шаардлагатай тохиолдолд гал унтраах ажилд оролцох	Уурхай орчимд	-	Шаардлагатай тохиолдолд			
6		Гал түймрийн үед хэрэглэх галын булангуудыг байгуулж, үзлэг хийж, багаж хэрэгсэл тоног төхөөрөмжийн бүрэн байдлыг шалгана.	Уурхай орчимд	2	300'000	600'000	Төлөвлөгөөт жилд	
7		Технологийн дагуу тэсрэх бодисын агуулахыг барьж ашиглатанд оруулах	Уурхай орчимд		Төлөвлөгөөт жилд			
2024 ОНЫ ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН НИЙТ ЗАРДАЛ					10'600'000			

5.7. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Бид 2025 оны БОМТ-ний хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд уурхайн үйл ажиллагаанаас бий болж буй хог хаягдлын хэмжээг багасгах, аль болох бага хог хаягдал үүсгэх, түүнийг дахин ашиглах болон дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх замаар гарсан хог хаягдлын хэмжээг бууруулах, үлдсэн хог хаягдлыг хүрээлэн буй орчинд аюулгүй байдлаар устгах 3R зарчмыг баримтлана.

Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хүрээнд уурхайн талбайн хог хаягдлын менежментийг хэрэгжүүлэх бэлтгэл арга хэмжээнүүдийг төлөвлөгөөт жилийн БОМТ-д тусган оруулав. Хог хаягдлын менежментийн хүрээнд төлөвлөсөн арга хэмжээг доорх хүснэгтээс харна уу.

Хүснэгт 8. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Хог хаягдлын ангилал	Хог хаягдлын менежментийн арга хэмжээ	Цар хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Энгийн хог хаягдал	Ахуйн буюу дахин ашиглах боломжгүй энгийн хог хаягдлыг сумын төвлөрсөн хогийн цэгт нийлүүлэх гэрээг холбогдох зөвшөөрөл бүхий байгууллагатай байгуулан, ахуйн хог хаягдал зайлуулах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	Уурхайн талбайд	Давтамж	150,000	52	7,800,000	7 хоног тутам	Монгол улсын хог хаягдлын тухай хууль, түүнтэй холбоотой журам, стандартууд
2		Шаардлагатай газруудад хогийн сав байрлуулах	Хог хаягдлын түр цэгүүд	ш	40'000	60	2,400,000	Тухай бүрд	
3		Төслийн талбайд байрлах бүх хогийн савны тэмдэг тэмдэглэгээ муудсан тохиолдолд тухай бүрд солих	Уурхайн талбайд	ш	20,000	100	2,000,000	Тухай бүрд	
4	Хог хаягдлын тоо бүртгэл хөтлөх	Үйл ажиллагаанаас гарсан нийт хог хаягдал болон дахин ашигласан хог хаягдлын хэмжээг тогтмол бүртгэж, БОХ тайланд тусгаж сумын захиргаанд хүргүүлнэ	Төслийн талбай	Дотоод үйл ажиллагаа			-	12 сард	
2025 ОНЫ ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН НИЙТ ЗАРДАЛ				12,200,000					

5.8. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион
байгуулалтын төлөвлөгөө

Бид төлөвлөгөөт жилд удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээний хүрээнд нийт 6 төсөвт болон төсөвт бус арга хэмжээ төлөвлөөд байна. Тухайн арга хэмжээнүүдийг доорх хүсэнгтээс харна уу.

Хүснэгт 9. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын
төлөвлөгөө

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ		Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Хариуцсан албан тушаалтан
1	Зөвлөх үйлчилгээний ААН-тэй гэрээлэх	Үйл ажиллагаа явуулах газарт харъяалагдах сумын газрын даамалтай газар ашиглах гэрээ болон бусад холбогдох зөвшөөрөл, бичиг баримтын бүрдэлийг хангах	Дотоод үйл ажиллагаа	Төлөвлөгөөт жилд	Байгаль орчны хэлтэс
2		Мэргэжлийн байгууллагатай хамтран нийт ажилчдад хөдөлмөр хамгаалал, байгаль орчныг хамгаалах, гал түймрээс урьдчилсан сэргийлэх талаар сургалт, сурталчилгааг хийх ажлыг зохион байгуулах	3'000'000	Төлөвлөгөөт жилд	
3	Ногоон байгууламж	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд уурхайн хашаан дотор модны суулгац тарих	2,000,000	Төлөвлөгөөт жилд	
4	Бичиг баримт	Аймгийн Засаг даргаар тээврийн замын маршрутыг тогтоолгох	Дотоод үйл ажиллагаа	Төлөвлөгөөт жилд	
5		Экологийн паспорт хөтлөх	Дотоод үйл ажиллагаа	Төлөвлөгөөт жилд	
6	Орон нутаг, хамтын ажиллагаа	Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээ болон нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хийгдэх арга хэмжээнүүдэд орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагуудтай хамтран ажиллах	Дотоод үйл ажиллагаа	Тайлант жилд	
2025 ОНЫ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ			5'000'000		

5.9. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Төслийг хэрэгжүүлэх явцад байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний тайлан болон байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд тусгасан сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, төслийн үйл ажиллагаанаас үүдэн гарсан өөрчлөлтүүдийг тодорхойлох, хянах зорилгоор зайлшгүй хянаж байх үзүүлэлтүүд, тэдгээрийг тодорхойлох арга, хуваарь, баримтлах стандарт, аргачлал болон холбогдон гарах зардлуудыг урьдчилан тодорхойлж, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг (ОХШХ) боловсруулан хүснэгт 10-д нэгтгэн үзүүлэв.

Монгол Улсын Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль, Ашигт малтмалын тухай хууль зэрэг хуулиудын дагуу төсөл хэрэгжүүлэгч нь орчны хяналт шинжилгээний ажлын зардлыг хариуцан гаргаж, аливаа ажиглалт, хээрийн хэмжилт, дээжлэлтийг батлагдсан аргазүй, стандартын дагуу хийж, төслийн талбайгаас авсан аливаа дээжүүдийг Монгол улсад итгэмжлэгдсэн лабораториудад хүргүүлж, гарсан үр дүнг тухайн жилийн тайландаа тусган ажиллахаас гадна улирал тутам ус, хөрсний дээжний шинжилгээний хариуг зохих газруудад хүргүүлэн ажиллана.

Хүснэгт 10. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

№	Экологийн бүрдэл хэсгүүд	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн нэр байршил		Хугацаа ба Давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Зөвшөөрөгдөх хэмжээ/Баримтлах стандарт
			Хяналт шинжилгээний цэгүүдийн дугаар/код	Дээж авах байршил, координат /49N /					
1	Агаар	Хүчилтөрөгч (O ₂); Нүүрстөрөгчийн дутуу исэл (CO); Азотын давхар исэл (NO ₂); Циант устөрөгч (HCN); Хүхэрлэг хий (SO ₂); Агаар дах PM10, хэмжээтэй тоосонцор; Агаар дах PM2.5 хэмжээтэй тоосонцор; Дуу чимээ;	AQD-1	Тодорхойгүй	Улирал тутам	4 удаа	250*000	3,000,000.00	Агаарын чанар. MNS 4585:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ MNS 5885:2008 Хот суурин газрын агаарын чанарыг хянах журам MNS 17.2.3.16-88 Тоосны хэмжээг тодорхойлох жингийн арга MNS 4048:88
2			AQD-2	Тодорхойгүй			250*000		
3			AQD-3	Тодорхойгүй			250*000		
4	Хөрс	рН, Хөнгөнцагаан/Al/; Калци/Ca/; Магни/Mg/; Кали/K/; Төмөр нийт/Fetotal/; Хүнцэл/As/; Бари/Ba/; Берилли/Be/; Бисмут/Bi/; Кадми/Cd/; Кобальт/Co/; Хром/Cr/; Зэс/Cu/; Лантан/La/; Лити/Li/; Манган/Mn/; Молбиден/Mo/; Никель/Ni/; Фосфор/P/; Хар тугалга/Pb/; Сурьма/Sb/; Селен/Se/; Стронци/Sr/; Титан/Ti/; Ванади/V/; Иттрий/Y/; Цайр/Zn/; Циркони/Zr/;	SMP-1	Тодорхойгүй	Улирал тутам	4 удаа	350,000	4,200,000.00	MNS 5850:2019. Хөрсний чанар. Хөрсөнд агуулагдах бохирдуулах бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ; MNS 3298-90. Хөрсний дээжлэлтэд тавих ерөнхий шаардлагууд; Хөрс. Хот суурин газрын хөрсний ариун цэврийн үнэлгээний үзүүлэлтийн норм MNS 3297-91
5			SMP-2	Тодорхойгүй			350,000		
6			SMP-3	Тодорхойгүй			350,000		
7	Гүний ус	рН, Кали, /K+/; Натри, /Na+/; Кальци, /Ca2+/; Магни, /Mg2+/; Хлорид, /Cl-/; Нитрит, /NO2-/; Нитрат, /NO3-/; Карбонат, /CO32-/; Гидрокарбонат, /HCO32-/; Нийт хатууллаг, /Нийт хатууллаг/; Хуурай үлдэгдэл, /TDS/; Мөнгө, /Ag/; Хөнгөнцагаан, /Al/; Мышьяк, /As/; Бари, /Ba/; Кадми, /Cd/; Кобальт, /Co/; Хром, /Cr/; Зэс, /Cu/; Төмөр, /Fe/; Манган, /Mn/; Молибден, /Mo/; Никель, /Ni/; Хартугалга, /Pb/; Цайр, /Zn/; Уран, /U/	WMP-1	Тодорхойгүй	Улирал тутам	4 удаа	500,000	6*000,000.00	Газрын доорхи усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ. MNS 6148:2010 Усан орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага. MNS 4586:1998 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ. MNS 0900:2018 Хүрээлэн буй орчинд нийлүүлэх цэвэршүүлсэн бохир ус. Ерөнхий шаардлага. MNS 4943:2015
8			WMP-2	Тодорхойгүй			500,000		
9			WMP-3	Тодорхойгүй			500,000		
2025 ОНЫ ОХШХ-ИЙН НИЙТ ЗАРДАЛ			13,200,000						

Хүснэгт 11. ОХШХ-ийн хүрээнд хийгдэх ажлууд

№	Гүйцэтгэх ажил	Хугацаа Давтамж	Байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг
1	Орчны хяналт шинжилгээний арга хэмжээний хүрээнд ус, хөрс, агаар, ургамал, амьтны дээжлэлт, хэмжилт, шинжилгээ хийх хяналтын цэгүүдийн байршлыг тодорхойлох, тухайн цэгүүдэд тэмдэг, тэмдэглэгээ байрлуулах, кодлол болон дугаарлалтын систем бий болгох	Төлөвлөгөөт жилд	Агаар
2	Агаарын хэмжилтийг зөөврийн багажаар гүйцэтгэх, үр дүнг боловсруулах	Жилд 2 удаа	Агаар
3	Хөрсний дээжлэлтийг гүйцэтгэж лабораториудад харгалзах үзүүлэлтүүдээр шинжлүүлэх	Жилд 2 удаа	Хөрс
4	Ундны усны дээж авч химийн болон бактерлогийн үзүүлэлтийг шинжлүүлэх	Жилд 2 удаа	Ундны ус

5.10. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь

Уурхайн үйл ажиллагааны бүхий л үе шатанд орон нутгийн иргэд, засаг захиргааны байгууллагуудтай нягт уялдаа холбоотой ажиллаж, нээлттэй байх, хамтран ажиллах зарчмыг “Сити Сүлжээ” ХХК баримтан ажиллана.

2025 онд бид нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах арга хэмжээний хүрээнд доорх арга хэмжээнүүдийг төлөвлөв.

Хүснэгт 12. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ		Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Хариуцсан албан тушаалтан
1	Батноров сумын ИНХ-д	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн явцыг танилцуулах	Дотоод үйл ажиллагаа	6-9 сард	Байгаль орчны хэлтэс
2		Компанийн үйл ажиллагааны талаарх мэдээлэл болон БОМТ, ОХШХ-ийн талаарх мэдээллүүдийг танилцуулах	Дотоод үйл ажиллагаа	Тогтмол	
2025 ОНЫ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ			Дотоод үйл ажиллагаа		